

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, Ringkade 41
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
ROSSEL, Lijnbaangracht 304^A
Amsterdam.

• VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. •
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —
Advertentieën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal
tarief. —

**Orgaan van de
Soc.-Dem. Partij**

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Adressen. De nederlaag van een taktiek. — De les uit België. — Onderwijzers en S. D. A. P. — Centralisatie van vermogens. — De Britsche Socialistische Partij. — Nationale Agitatie naar aanleiding van de Duurte. — Van de Afdelingen. — Ingezonden: Vakbeweging; Betrekkelijk toevallig; Naar aanleiding van een Tribune-artikel; Antwoord aan V. K.

AMSTERDAM VIII.

**Elk klassebewust arbeider stemt
Dinsdag 25 Juni voor den Raad op
den Kandidaat der Soc. Dem. Partij:
D. WIJNKOOP.**

Van de Administratie.

Van af heden is de Administratie van **De Tribune** en **Het Socialisme** en den **Brochurehandel** niet meer bij Ceton maar bij

ROSSEL, Lijnbaangracht 304^A.

Adressen.

PARTIJSECRETARIAAT:

J. C. CETON, Laings Nekstraat 33^{III}.

Administratie De Tribune:

ROSSEL, Lijnbaangracht 304^A.

Administratie Het Socialisme:

ROSSEL, Lijnbaangracht 304^A.

Brochurehandel Soc. Dem. Partij:

ROSSEL, Lijnbaangracht 304^A.

Opmerking. Het garantiefonds valt onder administratie Tribune. Het propagandistenfonds onder die van 't partijsecretariaat. De aanvragen om diploma's moeten steeds tot 't partijsecretariaat worden gericht.

REDACTIE TRIBUNE EN SOCIALISME:

D. J. WIJNKOOP, Ringkade 41.

SECRETARIATEN DER AFDEELINGEN:

A'dam J. F. Vlaming, 1^e H. de Grootdwarstr. 89.
Almelo J. Doornbusch.
Bussum Hendriks, Spoorlaan 14.
Enschede . . . L. Pietersom, Westerstraat 32.
Groningen . . H. Boxem, Padangstraat 9^A.
Haarlem . . . W. Langenberg, Schoten.
Haag H. W. Hageman, Rijswijksche weg 399.
Leiden J. Metscher, Bakkersteeg 5.
Maastricht . . G. H. Fouraschen, O. L. Vrouwekade 6.
R'dam P. Koeten, Grootte Kerkplein 8^A.
Utrecht G. C. Hartveld, Zeedijk 14bis.
Weesp G. de Vos, Mesdagstraat 135.
Westerenden . M. Stel.
Zwolle S. Cohen, Deventer straatweg 22^A.

Verkeerde adresseering geeft steeds vertraging. Men beware dus dit lijstje. Eventuele veranderingen worden steeds in De Tribune gepubliceerd.

De partijsecr.

J. C. CETON.

De nederlaag van een taktiek.

Troelstra en de zijnen vertellen sinds tal van jaren aan de arbeiders van Nederland het praatje, dat de vrijzinnigen, merk Roodhuizen en Treub, zoo veel beter zijn dan de kerkelijken slag Kuyper. De weerlegging van deze leugen is opnieuw dezer dagen geleverd in de tweede kamer, door de verwerping der bakkerswet. De «voorstanders» van algemeen kiesrecht, de democraten der linkerzijde, optredende als paladijnen van de ontwikkeling van het fabrieksbedrijf in de broodbereiding, verwierpen uit sluwe berekening de wet van den kerkelijken minister op den nachtarbeid in de bakkerij, die was gefatsoeneerd voor het kleinere bedrijf. De anti-revolutionairen als partij van de reaktionaire kleine burgers met veel arbeiders in haar gevolg was verplicht, als regeringspartij, wel iets te doen, wil zij hare aantrekkingskracht niet verliezen voor de arbeiders die zich laten lijmen door haar. Nu gaan alle hervormingen ten bate van de eene groep altijd ten koste van de andere in onze *klassenmaatschappij*.

Zoo de liberalen het roer van staat op het huidige oogenblik hadden, zou wellicht het zelfde spel zijn gespeeld. De misleiders, type Roodhuizen, Treub en consorten, speculeeren thans met oog op de verkiezingen van 1913, op de gunst en recommandatie van de «middenstof», van den breeden zoom van den middenstand, en van het grootkapitaal als wier ware handlangers zij thans zich opwerpen om aan de regeering te komen en de kerkelijken te verjagen van het laadje; om demagogische leuzen te hebben tegen de kerkelijken, als «vrijheid van bedrijf» en «maatschappelijk ontwikkeling». Het is dan ook niets dan de vuilste demagogie van Dr. Bos en consorten, mitsgaders Borgesius, als zij thans zich op de borst slaan en op huilerigen toon hebben verklaard bij de eindstemming dat het tegen de maatschappelijke ontwikkeling is enz. Lohman bleef zich zelve gelijk; als conservatief was hij tegen.

De parlementariërs van de arbeiderspartij zijn nog niet van den schrik bekomen. De volkredactie en Schaper in zijn vlugschrift zitten ondanks alle groote woorden er mee verlegen. Hoe, de vrienden van links, de burgerlijke «democratie», op wie de taktiek der arbeiderspartij steunt, de hoop en toeverlaat van Troelstra misgunnen de arbeiders zelfs zulk een kleine hervorming? Dat hier de «linkerzijde» allereerst schuld heeft kan niet worden vermoed. Zooals altijd weigeren en Schaper en «Het Volk» opzettelijk de conclusies uit dit feit te aanvaarden.

De «vader» der bakkerswet Schaper, werd in den steek gelaten door zijne bondgenooten van «links». Troelstra, de overwinnaar in den wedloop van het parlementarisme, de steller van de motie tot regeling van den arbeidsduur, waarvoor hij al druk is bewierookt en gehuldigd en als geniaal handig werd uitgekreten, die toch maar de heele bourgeoisie schaakmat zet door zijn listen en vondsten in de tweede kamer en allen voortdrijft met de zweep, hij is thans verslagen. De list van Troelstra, de pienterheid van kleinburger Schaper, zijn afgestuit op het belang van het grootkapitaal, waargenomen door de partijen van links, op de politieke kansrekening van vrijzinnigdemocraten en Unieliberalen als toekomstige regeringspartij waaraan het belang van 20,000 bakkersgezellen is ten offer gebracht.

Het vunzig rot van vrijzinnigen, die o, zoo «voortstrevend» zijn, bleken de vuilste en venijnigste reactie te dienen. Wel Troelstra en gij Schaper, zijn deze heeren van «links» die thans o ironie, het meest «rechts» waren, niet eerlijk, niet betrouwbaar? Is het niet een praatje van de S. D. P. als zij deze kliek van vrijzinnige politici onbetrouwbaar heeten?

Vijanden van de arbeiders, tegenstanders van politieke machtsuitbreiding van het proletariaat.

Juist nu de verwerping van de bakkerswet een politieke gebeurtenis van den eersten rang is geworden, waaruit het klassekarakter van de linkerzijde opnieuw glashelder blijkt, even onbetrouwbaar op het stuk van sociale hervorming als de «democraat» van rechts, Aalberse, van de tienurenmotie, komt opnieuw de verkeerdheid van de taktiek der arbeiderspartij in het felste licht.

Van zijn vrienden van links moet men het maar hebben, kan de S. D. A. P. zeggen! Daarom is de verwerping der bakkerswet ondanks alle geblaas van dien kant, een nederlaag van een taktiek, de taktiek van de arbeiderspartij die speculeert op de voortstrevendheid van «links». Evenwel zal dit de dogmatische reformisten, de parlementaire vertegenwoordigers der arbeiderspartij niet verhinderen een lans te breken voor «links» in 1913. Het feit van de verwerping der bakkerswet zijn de heeren dan al lang vergeten! Op dit stuk hebben zij een verduiveld slecht geheugen. Vrijzinnigen en Uniedemocraten te helpen het regeerkasteel te veroveren, hun die ook algemeen kiesrecht voorspiegelen, zij zal wederom worden aanbevolen, deze taktiek, om «links» beter en betrouwbaarder te achten dan «rechts». Troelstra en de zijnen hebben niets geleerd en niets vergeten. De feiten van den klassenstrijd bestaan voor hen niet. De 20,000 bakkers die geofferd zijn op het altaar der vrijzinnige politiek hebben thans aan den lijve gevoeld hoe «voortstrevend» Roodhuizen en Treub zijn. De arbeiders die nog niet vergiftigd zijn door het reformisme kunnen nu aan dit feit meten of de praatjes der S. D. A. P. waar zijn. Het is tijd, dat de Nederlandsche arbeiders thans leeren strijden tegen alle partijen van links en van rechts, onverzoenlijk voor het kiesrecht van de man en de vrouw, met de onze, de sociaaldemokratische partij, om daardoor te komen tot de afschaffing van den bakkersnachtenarbeid met beperking van den arbeidstijd tot acht uur. Slechts deze taktiek van den onverzoenlijken strijd voert tot het doel der arbeidershervorming ook door de wet en opklimmen der hoofden tot het socialisme.

De les uit België.

De verkiezingen van den 2en Juni (met de sociale kraten) in stukken geslagen — dat was recht, de algemeene indruk, die de overwinning van de partij in België overal te voorschijn riep. Digtend de politiek is volkomen mislukt; ze heeft 't de betegendeel bereikt van wat ze wilde bereiken. Het verbond is gesloten om de klerikale heerschappij doen vallen; het heeft ertoe geleid haar te verspreiden en te bevestigen. En niet door kleine toevallen bijzaken, maar door oorzaken, die in de algemeene klasseverhoudingen wortelen. Alle berichten van België, waarvandaan ze ook komen, stemmen in de oorzaak van de liberaal-socialistische nederlaag vol

In zake vaderlandsliefde werd de oude eisch «afschaffing van het staande leger en invoering van de volkswapening» tegenover de nieuwe sentimenteele en opportunistische eischen van ontwapening met 83 tegen 65 stemmen aanvaard.

Nieuw was het besluit om uit het Komitee tot regeling van organisatie en aktie van de Britsche sekte der Internationale te treden. De B.S.P. zal zich in het vervolg buiten dit komitee om direkt in de Internationale (Bureau en Kongres) doen vertegenwoordigen. Dit besluit is nieuw naar niet wonderlijk, sinds de niet-socialistische Arbeids-Partij met de bij haar aangesloten «Onafhankelijke Arbeids-Partij» en de *Fabian Society* in dit Komitee 16, de Socialistische Partij er slechts 4 stemmen uitbrengt; en sinds de niet-socialistische heer Henderson er Sekretaris is!

Maar de Britsche Soc. Partij telt dan ook 40000 leden in ongeveer 400 afdelingen, en gezien de besluiten der Partij is het niet te verwonderen dat het aantal der oude S.D.P.'ers, Marxisten, in het P.B. der Partij van 5 op 7 werd gebracht. Men ziet, ondanks de goede wenschen der reformisten, is er voorloopig nog geen sprake van verwarring in de jonge, uitgebreide Britsche Soc. Partij.

Maar hoe ging het dan op het Kongres van de andere zg. Soc. Partij, de I.L.P.? Daar was geen wanklank te hooren! Het optreden der parlementariërs inzake de sociale wetten van de radikale demagoog Lloyd George, d.w.z. hun regeeringsgezind optreden tegen de eischen der arbeiders klasse, hun zwijgen toen de liberale Regeering het strijdend spoorwegpersoneel en de mijnwerkers bedroog en met geweld tegen hen te keer ging, er werd zoo goed als niet over gesproken. Zelfs Keir Hardie loochende eenvoudig, dat de parlementariërs ook in hun handelwijze met de liberale Regeering rekening hielden! Maar K.H. kon niet ontkennen, dat er in de zg. socialistische Eng. Kamerfraktie vele eigenlijke liberalen zitten. Een motie om in het vervolg alleen volgens het principe te handelen en te stemmen werd door het Kongres der I.L.P. met groote meerderheid verworpen! Wel werd een motie aangenomen om de kiesrechtvrouwen hoogelijk te prijzen.

Hier ziet men duidelijk het onderscheid tusschen de eigenlijke Britsche Socialistische Partij en de óók socialistische zgn. Onafhankelijke Arbeids-Partij, waarvan men alleen maar hopen kan, dat haar beste elementen nog bijtijds in de B.S.P. zullen overgaan, en waarvan men moet betreuren dat ze in de Internationale — omdat ze met behulp van liberale arbeiders een tiental mannetjes in het Parlement heeft — vaak voor de Soc. Partij van Engeland wordt gehouden. Inderdaad is de I.L.P. slechts een voetstuk voor de Engelsche Millerands en Briands, de heer Macdonald en zijn vrienden, terwijl de oude Internationale alleen vertegenwoordigd wordt door de partij van Hyndman en Quelch, de B.S.P.

WP.

Centralisatie van vermogens.

Het vermogen, belast door de zoogenaamde «aanvullingsbelasting» d.i. de vermogensbelasting, steeg in Pruisen van 1896 tot 1911 als volgt: 64 milliard mark in 1896, 91 milliard in 1908, 104 milliard in 1911. Aangezien het bewezen is, dat zeer vele der rijkste bezitters hun vermogen — ook in Pruisen — onjuist aangeven, m. a. w. den Staat, die hun eigendom beschermt en hun langs indirecten en directen weg de meerwaarde doet toestroomen, bestelen, is dit bedrag beneden de werkelijke hoogte van het private vermogen der bezittende klasse. Bovendien valt het vermogen van zeer vele bezitters niet onder de «aanvullingsbelasting». Zoo waren er b.v. in het jaar 1911 242.136 van de belastingvrijgestelden, waarvan 148.000 in landelijke gemeenten woonachtig.

Geeft dus het totale bedrag van het hier aangeslagen vermogen geen juist denkbeeld omtrent de grootte van het geheele vermogen der bezitters, een vergelijking van de wijze, waarop in de drie bovengenoemde jaren het totaal der aangeslagen vermogens verdeeld was, is toch zeer leerzaam om de toenemende centralisatie der vermogens te doen zien. Want uit die vergelijking blijkt zeer duidelijk de snelle toeneming der groote vermogens niet alleen, maar ook hoe die groote vermogens steeds grooter worden en wel veel sneller dan de toeneming van het geheel der vermogens. M. a. w. de samentrekking van het bezit in steeds grooter vermogens komt in deze vergelijking zeer duidelijk, hoezeer onvolledig tot uiting.

Het volgende statistiekje geeft daar een beeld van.

Er waren in bezit van:		belastingsschuldigen:		
		1896	1908	1911
te samen	1 milliard	26	9	6
"	2 "	75	26	20
"	3 "	123	47	37
"	4 "	171	67	54
"	5 "	223	89	73
"	10 "	667	242	196
"	50 "	27548	6933	5042
"	64 "	106308	15385	11203
"	65 "	—	16790	11765
"	91 "	—	124676	44874
"	92 "	—	—	48969
"	103 "	—	—	123810

Wij zien dus, dat terwijl in 1896 nog 26 hoogstaangeslagenen tezamen over een vermogen van 1000 miljoen Mark beschikten, in 1911 dit er nog slechts 6 waren, een toeneming van het gemiddelde hoogste vermogen met meer dan 300%. En bij elk verder milliard zien wij hetzelfde verschijnsel: het vermogen wast snel, zòd, dat elk milliard verdeeld wordt over een steeds afnemend aantal bezitters, wier vermogen dus snel wast, veel sneller dan de totale rijkdom.

Wij geven deze cijfers — ontleend aan de Leipziger Volksz. — die helder en duidelijk zijn, hier eens even weer om tevens te laten zien, op welk een leugenachtige en, wat erger is, haast idiote manier de scribenten der burgerlijke pers de cijfers en statistieken omtrent de centralisatie der vermogens trachten te verhaspelen om het Marxisme zoogenaamd een hak te zetten.

Zoo kon men in de N.R.Ct. van 18 Mei j.l. de volgende wijsheden aantreffen.

De vermogensverdeling in Pruisen.

Het Pruisische Bureau voor de Statistiek heeft een overzicht openbaar gemaakt van de wijzigingen, welke zich, blijkens de uitkomsten der Ergänzungssteuer (vermogensbelasting), daar te lande sedert 1899 hebben voorgedaan in de groepeerings der vermogens. De opgave onderscheidt de vermogens in vijf groepen, en vermeldt het percentage van alle gezinshoofden of eenlopende personen, die naar hun vermogenstoestand in een der groepen behooren, een en ander met splitsing tusschen steden en platteland. De percentages nu waren de volgende:

	vermogen niet boven 6000 mk.	verm. boven 6000.— 20,000 mark	verm. boven 20,000 52,000 mark	verm. boven 52,000— 100,000 mark	verm. boven 100,000 100,000 mark
1899 steden . . .	89.42	5.19	2.85	1.21	1.33
platte land . . .	85.80	9.28	3.49	0.93	0.50
totaal . . .	87.58	7.27	3.18	1.06	0.91
1902 steden . . .	89.29	5.27	2.87	1.22	1.34
platte land . . .	85.80	9.29	3.46	0.92	0.52
totaal . . .	87.55	7.27	3.17	1.07	0.93
1905 steden . . .	89.40	5.22	2.83	1.21	1.35
platte land . . .	85.62	9.39	3.50	0.94	0.55
totaal . . .	87.56	7.24	3.15	1.08	0.96
1908 steden . . .	89.53	5.09	2.80	1.21	1.36
platte land . . .	85.36	9.43	3.66	0.98	0.57
totaal . . .	87.57	7.13	3.20	1.10	0.99
1911 steden . . .	89.41	5.09	2.89	1.23	1.39
platte land . . .	84.17	10.03	4.09	1.10	0.61
totaal . . .	86.99	7.37	3.44	1.17	1.03

Deze cijfers zijn inderdaad uiterst belangrijk, en een nieuwe bevestiging van de stelling, dat de oeconomische ontwikkeling niet geschiedt volgens de lijnen, door Marx aangegeven. Deze toch voorspelde een toenemende ophooping van het kapitaal in weinige handen naast een toenemende verarming der groote massa. Indien dus deze voorspelling door de feiten bewaarheid werd, zou men een toenemende uitzetting der percentages in de eerste en laatste kolom van bovenstaand overzicht moeten waarnemen, inzonderheid in een land als Pruisen, dat in zoo sterke mate is gaan vertoonen het beeld van den industriestaat, waaraan Marx bij het schrijven van zijn boek dacht. Welnu, de bovenstaande cijfers doen zien, dat juist de groep der personen, die geen vermogen bezitten, althans geen grooter vermogen dan van 6000 mark, relatief teruggaande is, wel is waar niet in de steden waar de arbeidersbevolking zich ophoopt — al is ook daar van een doorlopende stijging van het percentage geen sprake — maar op het platteland en in het rijk in totaal. En met de toeneming van de percentages in de laatste kolom (die trouwens nog niet uitsluitend de zeer groote fortuinen bevat) gaat stijging gepaard van de percentages in de groepen der vermogens tusschen 20.000 en 100.000 mark. Niet het door Marx voorspelde verdwijnen der middengroepen ten bate der beide uitersten is het wat de feiten leeren, maar een geleidelijke opschuiving van de lagere naar de hogere groepen, een beweging, die slechts bevredigend heeten kan.

Aandacht verdient het ook, dat blijkens de bovenstaande cijfers de verdeling der vermogens ten plattelande een gunstigere is dan in de steden, waar de vermogens van 6000—52,000 mark relatief veel minder talrijk zijn.

De schrijver van dit artikeltje, dat wij in zijn geheel weergeven, ziet hier dus maar weer eens de «theorie van Marx» vernietigd, van Marx, die een toenemende verarming der groote massa's — in den zin van absoluut armer worden. d. w. z. minder inkomen in geld ontvangen, bedoelt de stumper 't natuurlijk — en een toenemende ophooping van het kapitaal in weinige handen zou hebben voorspeld.

Nu, wat dat laatste betreft: wij hebben uit de hierboven gegeven cijfers gezien dat die «opeenhooping» inderdaad ook in de cijfers der vermogensbelasting duidelijk te voorschijn treedt. Maar men moet wel een volslagen idioot zijn om te meenen, dat men die «opeenhooping» in haar tegendeel kan ompraten door het statistiekje, dat de man van de N.R.Ct. daarvoor gebruikt. Want uit die statistiek blijkt natuurlijk niets omtrent de werkelijke beweging der vermogens. Dat de groep der zeer kleine vermogens, der heel kleine bezitters, iets gedaald is van 1899 tot 1911 ten opzichte van het totaal aantal aangeslagen vermogens, namelijk van 87.58 tot 86.99% van het totale aantal, bewijst volgens dezen man «dat de groep der personen, die geen vermogen bezitten; althans geen vermogen grooter dan 6000 Mark, relatief teruggaande is, wel is waar niet in de steden, waar de arbeidersbevolking zich ophoopt, — al is ook daar van een doorlopende stijging van het percentage geen sprake — maar op het platteland en in het Rijk in totaal». In de eerste plaats stelt deze ezel dus de kleine bezitters zoo maar

gelijk met de niets-bezitters. d. w. z. de arbeiders, van wier toenemend aantal Marx gesproken heeft. In de tweede plaats geeft deze sluwert maar geen cijfers over het totaal vermogen, dat deze groep der kleine bezitters — beneden 6000 M. — resp. in 1899 en 1911 bezat. Immers dan zou blijken, dat het percentage, dat deze grootste en talrijkste groep in het geheel bezit van het totale vermogen, afnemend is, m. a. w. dat de kleine bezitters, hoewel steeds natuurlijk talrijk blijvend, steeds minder van het totale vermogen bezitten. Een bewijs dus voor de Marxistische centralisatie. In de derde plaats ziet de man over het hoofd, dat een botte vergelijking van het percentage der vermogensgroepen niets leert over de vraag, die ook hij belangrijk acht, namelijk over het aandeel, dat die verschillende groepen bezitten in het totale vermogen. Wat weet ik b. v., wanneer ik zie, dat in 1899 in het geheele Rijk 0.91% van alle vermogens boven de 100.000 Mark waren, dus 91 op de 10000 bezitters meer dan 100.000 bezaten en in 1911 103 op de 10000 omtrent de «centralisatie» van het bezit? Niets. Want het voornaamste: de opschuiving, de centralisatie der vermogens komt in die cijfers juist niet tot uitdrukking.

Maar men ziet hier weer eens, aan welke armzalige hersens zelfs de groote pers tegenwoordig de verdediging van het kapitalisme en het ompraten van de kapitalistische werkelijkheid in haar tegendeel moet overlaten!

v. R.

Nationale Agitatie naar aanleiding van de Duurte.

In opdracht van de Gecombineerde Bestuursvergadering, gehouden op 13 Mei j.l., van bovengenoemd Comité, waar tot ontbinding ervan werd besloten, geef ik hier een kort overzicht van het verslag, dat door mij werd uitgebracht over de ruim vier maanden, gedurende welke het Comité heeft bestaan, alsook het voornaamste gedeelte uit het financiële verslag van den penningmeester.

Op initiatief van de Soc. Dem. Partij werden er voorbereidende stappen gedaan, om te komen tot de oprichten van een Agitatie-Comité tegen de duurte, althans om deze kwelling te exploiteeren, «om de lauwe arbeiders op te wekken, tot deelname aan het strijdbare leger der proletariërs, en te demonstreeren dat eenheid van optreden noodig is om zich te kunnen bevrijden van het kapitalisme; dus door deze agitatie te trachten de arbeidersbeweging te versterken».

In hoeverre wij hierin geslaagd zijn, laten wij geheel aan u over te beoordeelen, maar voorop zij gezegd, dat onze verwachtingen niet zoo bijster groot waren toen wij de actie begonnen, althans toen wij direct vernamen dat vier belangrijke groepen georganiseerde arbeiders niet aan onze actie zouden deelnemen, n. l. de S. D. A. P., het N. V. V., de Bond van Christen-Socialisten (deze had wel principiëel besloten tot deelname, maar het vergaderen op Zondag was voor hem zulk een groot bezwaar, dat hij van praktische samenwerking met ons afzag, terwijl wij van onzen kant hieraan ook niet tegemoet konden komen) en een groot deel der anarchistische groepen. Was het daarbij gebleven, à la bonne heure! Maar de organen van genoemde lichamen (uitgezonderd die van de Christen-Socialisten) hebben bij herhaling onze actie in discrediet gebracht bij de arbeiders, en dit is van grooten invloed geweest op het succes, dat we met onze agitatie hebben bereikt.

Op 24 Dec. 1911 vond er een Algemeene Vergadering plaats in het gebouw «d'Geelvinck», waar werd besloten tot de oprichting van een Nationaal Comité tegen de Duurte over te gaan. Op de eerste comitévergadering, die hierna volgde, bleek dat de volgende landelijke organisaties deel zouden uitmaken van het Comité: het N. A.-S. met 6000 leden; de Ned. Fed. Bond van Gem. Werkl. met 2000 leden; de Ned. Scheeps- en Bootwerkersbond met 1000 leden; de Land. Fed. van Bouwvakarbeiders met 1600*) leden; de S. D. P. met 500 leden, de Soc. Bond met 200 leden. Dus waren in het geheel 12 200 leden aangesloten bij ons Comité. In elf plaatsen van ons land werden Plaatselijke Agitatie Comités opgericht, te weten: in Amsterdam, Rotterdam, Groningen, Leiden, Maastricht, Almelo, Bussum, Zaanstreek, Heerenveen.

Door ons werden 53 sprekers(sters) aangezonden om onze vergaderingen het woord te voeren: waren personen als D. Nieuwenhuis, A. Mevr. Roland Holst, J. W. Smit en Mevr. die lid zijn van organisaties, niet bij ons. Dezen noem ik slechts als uitersten, die we recht om het woord te voeren, als bewijs dat we mogelijke meeningsvrijheid wilden huldigen. 53 verklaarden zich een 40-tal bereid; van 3 de bewij geen antwoord; de overige 10 antwoordde, maar waren niet bereid voor ons te spreken, hunner onze poging zeer sympathiek gezind waren.

42 Openbare wijk- en cursusvergaderingen werden in het geheel gehouden, waarvan een tiental wegens gebrek aan belangstelling niet door konden gaan; e

*) Deze organisatie telde toen feitelijk ruim 3000 leden, maar de rest van haar leden is ook aangesloten bij het N. A.-S. en a zoodanig daardoor reeds vertegenwoordigd.

